Селäнä эмч

Рассказ

Булгън Дорджиевна эн поселкин уульнцсиг цугтнь меднä; ӧмннь чигн йовгддг билä. Ода эргндäн ик-ик кӧр хурдж одсн тäньгддж ӧгхш. Хаалгъас хаджихлä кӧрд ундж одхмн.

Кесг йовчкад эмч хääдж йовсн уульнцан олв. Кергтä герäн олдж авхин кергт эн уульнцин зах кӱртлнь йовгдв. Герин терзäс герл гарад бääнä. Эмч ӱӱд цокв. Сиинцäс сурв:

—Кемб?

—Би эмчв,—гидж Булгън Дорджиевна хäрӱ ӧгв.

Толгъагъан зузан альчурар орасн, медäтä кӱӱкд кӱн ӱӱд секв.

— Санъгъджихн энӱнд бääнӱ?

—Уга, тиим улс уга.

—Юнъгад тиигджäхмб!—гидж Булгън Дорджиевна алнъ болв.—Гемтä кӧвӱн бääнä гиджäли?

—Гемтä кӱн манад уга,—гидж кӱӱкд кӱн келв.

Булгън Дорджиевна бичкн чемодагъан секäд гемтä улс бичдг карточк авад, терзäс тусдж бääсн герлӱр ӧӧрдäд, хайгинь хäлäв.

—Матросовин нертä уульнц, 30-ч номертä тер, Санъгъджин Нарн.

—Тиим нертä кӱ сонъссн уга билäв,—гидж кӱӱкд кӱн келв.—Ягъдж медхв, шидр ирсн чигн болх.

—Юнъгад эндӱрсн болхув,—гичкäд, эмч „ягъдм“ гидж ухалв.

—Тертн Матросовин нертä биш, Матросский гидг уульнц болвзго. Тиим уульнц бääнä,—гидж генткн сана авсн мет, кӱӱкд кӱн келв.

Булгън Дорджиевна яяхан меддж эс чадад зогсв. Матросск уульнц чигн болх. Ягъдж медхв, эндӱрсн болх. Бичдж авдг газрт тиим йовдл гардмн. Ода ягъсн сäн болх? Йовад хääсн сäн болхув, аль хäрдм?... Уга, тиигдж болшго! Гемтä кӧвӱн яяхмб? Кӱнд эс болсн болхла дуудхн уга билä. Ягъад болв чигн олдж авх кергтä!

Эмч ода кӱртл зогса бääсн гергнӱрн хäлäчкäд, сурв:

—Тер уульнцур ягъдж одхинь медхшвт?

—Гоодан йовад йовтн. Нег ӧӧдм давдж гарчкад барун гар талан эргäд, тедӱкнд бääх гермӱд ӱзхт. Тер. Зугар зӧвäр хол.

Булгън Дорджиевна кесгтäн йовад оркв. Газак харнъгъурч одв. Кӱн хая-хая харгъна. Гермӱдин терзäс гарсн герл мисин нӱдн болдж медгднä. Генткн нег ик кӧр харгъв. Альдагъарнь эргдж гархнь медгддж бääхш. Харнъгъуд газр тенъгр хойр негддж одсн болдж медгднä. Эмч кӧлäрн болгъан тулдж ишкäд кӧриг ӧӧдлв. Харнъгъу. Ганцхн цагъан цасн сӧӧг цääлгънä. Булгън Дорджиевна генткн кӧрд булхад тусв. Хотхр бääдж. Гартнь йовсн бичкн чемодан зӧвäр уухнд одад тусв. Валенкиннь тӱрä, ханцнь цугъар цасар дӱӱрäд, чирä, гарнь нордж одв. Эмч äрäн гидж босдж авад чемодагъан оч авб. Кӧлиннь хойр ӧвдг чим-чим гигъäд хорсад бääв.

Ӧӧдм давдж гарад, шин уульнцд орад, гермӱдиг захаснь тоолад йовв. Кергтä гертäн кӱрäд ӱӱд цоклгънла, ӧмнäснь ääмсн кӱӱкд кӱн адгъдж ӱӱд секв.

—Аш сӱӱлднь, эмч!—гидж байрлчкад, гергн келв:—Уралан, уралан гартн.

Сиинцд кӧлäн арчх сäвӱр хääхлä, герин эзн гергн бийнь сäвӱрдäд кӧлинь арчхар седв.

Герт орхла, орн деер äмсхäд кевтсн бичкн кӧвӱнä ӧӧр, манънань буугдсн дундин наста залу сууна. Эмчиг ӱзн, залу агчмин зуур ӧсрдж босад, манъсидж бääсн чирäнь герлтсн болад одв. Эн улсин байрта чирä ӱзн Булгън Дорджиевнан зӱрнь талвадж зууран ӱзсн тоотнь агчмин зуур мартгдв.

Кӧвӱнӱр ӧӧрдäд одад хäлäхлä, дегд кӱнд бääдлтä: äмсхäд, тӱнъшäд бääнä.

Эмчин джӧӧлн гар чигн, уулгъсн эм чигн тус болад кӧвӱн тогтнад унтад одв.

—Манъгъдур дакад ирнäв,—гичкäд гархар седхлä, герин эзн кӱӱкд кӱн гараснь бäрчкäд тäвсн уга.

—Цä уугъад, дуладдж авад йовтн.

Булгън Дорджиевна герин эзнä ӱгд багтв. Кевтсн кӧвӱнӱр дакад ӧӧрдäд, бичкн тӧгрг улан альмн мет минчидж одсн чирäгъинь шинджлäд кесгтäн зогсв.

Аш сӱӱлднь Санъгъджинäс гархла, аргъул ӱлäдж бääсн салькн зогсад, тенъгр чилгрлäд, то уга олн одд Булгън Дорджиевнаг байрлулдж чирмлдв.

„Ирсмн сäн болв“,—гидж эмч дотран санв.

Кезäд чигн эн. Ӧдр сӧ гидж хäлäхш. Газр хол ӧӧрхн гидж зогсхш. Кедӱ кӱӱнä äм харсдж авсн болх тер! Цань уга кӱндтä, олн-äмтнд густа кӧдлмш.

И. ШАНТАРЕВИЧ.